

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
Participation of Community Leaders in Preventing and
Resolving Drug Problems in Lub Sub-District, Muang District,
Kalasin Province

พระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พินสันเทียะ)¹
Phramaha Chatpet Samajaro (Puensantia)¹

Received: 25 April 2023; Revised: 8 May 2023; Accepted: 9 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีอายุ อาชีพ ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน; การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด; การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of community leaders' participation in drug prevention and solution in Lub Sub-district, Muang

¹ วัดทัศนารามเตาไห ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์; Wat Thatsanaram Tao Hai, Lub Sub-District, Muang District, Kalasin Province

Corresponding Author, E-mail: chatpatphuentsantai99@gmail.com

District, Kalasin Province; in preventing and solving drug problems quantitative research The sampling population used in the research was 400 people. The research tools were questionnaires and the statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation.

The results showed that, The level of participation of community leaders in preventing and solving drug problems in Lub sub-district, Muang district, Kalasin province. Considering the overall picture is at a high level. and factors of age, occupation, level of knowledge about drugs and prevention Number of times received information to participate in prevention activities There was a correlation between participation in the prevention and solution of drug problems. with statistical significance at the 0.05 level. education level and length of time living in the community There was a relationship between participation of community leaders in preventing and solving drug problems differently. Significantly at the .01 level.

Keywords: Community Leadership Engagement; Prevention and Solution of Drug Problems; Local Government

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาอาเสพติด ได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทยปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพประชากร ความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนี้ได้กระจายสู่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท สถานศึกษา สถานประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจขายบริการ โดยระบาดในทุกเพศและทุกวัย จนก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุข ปัญหาที่เป็นความรุนแรงในสังคมที่บอบบางคือ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่ปกป้องคุ้มครองตนเองได้ไม่ดีพอ ประกอบกับประชากรกลุ่มนี้เป็นอนาคตของชาติ ปัญหาการใช้ยาเสพติดที่มากขึ้นในประชากรกลุ่มนี้จึงส่งผลทำให้มีปัญหามั่วสุมคุณภาพ นั่นหมายถึงความอ่อนแอ ความไม่มั่นคงของประเทศไทยที่นำมาซึ่งความล่มสลายในที่สุด หาไม่เร่งป้องกันและแก้ไข (สมจิต แตนสีแก้ว, 2548) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565 เป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติคือ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ และมีตัวชี้วัด คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ โดยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหามั่วสุมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มุ่งแก้ไขปัญหามั่วสุมในปัจจุบันเพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลงหรือไม่ส่งผลกระทบต่อ

ประเทศชาติรวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564) จากยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ได้มีการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับของตำบลหมู่บ้าน ได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับท้องถิ่นและตำบล โดยให้หมู่บ้านขับเคลื่อนดำเนินงานมีพนักงานของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลไปแล้ว แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง หนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ด้วย ด้วยเหตุนี้กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเป็นไม้หลักแรกในการดำเนินงานด้านความมั่นคงและกิจกรรมภายในการเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชน การเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค รวมถึงภารกิจหรืองานนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลที่มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการเฉพาะกรณี เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด การประกาศสงครามเพื่อเอาชนะยาเสพติด ฯลฯ กระทรวงมหาดไทยจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กระบวนการบริหารงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญและสาระแห่งชาติของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปตามห้วงระยะเวลาต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้นำชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงมหาดไทยที่มีหน้าที่รักษาความสงบในชุมชน ทั้งด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดในพื้นที่เช่นกัน ซึ่งผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ผู้นำชุมชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพื้นที่อำเภอและยังสามารถแนะนำให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่และที่อาจจะเกิดขึ้นในครอบครัวของตนเองได้เช่นกัน

พื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านมานั้น ชุมชนได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การออกกฎหมายต่อต้านยาเสพติด การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาผู้ติดและผู้เสพ พร้อมส่งผู้ป่วยยาเสพติดเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การติดตามพฤติกรรมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การจัดชุดเวรยามเดินตรวจประจำหมู่บ้าน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การมอบภารกิจให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำอาสาสมัครต่าง ๆ หรือผู้ประสานพลังแผ่นดินพบปะพูดคุยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดกับชาวบ้าน เป็นต้น แต่ก็ยังปรากฏปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ จึงเป็นคำถามว่าเพราะเหตุใดยาเสพติดจึงแพร่ระบาดได้อยู่อีก หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมที่เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดหรือ

อย่างไร หรือไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานหรือหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคม ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง หรือมีสาเหตุปัญหาการมีส่วนร่วมด้านสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน ด้านหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือด้านประชาชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของหมู่บ้านเกิดจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่ที่ทำให้ยาเสพติดยังคงแพร่ระบาดในพื้นที่หมู่บ้านอยู่ได้ ทั้ง ๆ ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่มาโดยตลอด และทำไมหมู่บ้านจึงไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงพิษภัยของยาเสพติดและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการดำเนินชีวิตเป็นปกติสุขของคนในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ และการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทน 16 ชุมชนที่เป็นกลุ่มหัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) บ้านคอนเรียบ 2) บ้านกุดอ้อ 3) บ้านโคกกลาง 4) บ้านเตาไธ 5) บ้านช้างอ้อย 6) บ้านหูลุบ หมู่ที่ 5 7) บ้านหูลุบ หมู่ที่ 7 8) บ้านดอนนาแก หมู่ที่ 8 9) บ้านดอนสนวน หมู่ที่ 9 10) บ้านหนองคอนชัย หมู่ที่ 10 11) บ้านคอนเรียบ หมู่ที่ 11 12) บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 12 13) บ้านดอนเจ้าปู่ หมู่ที่ 13 14) บ้านสุขสวัสดิ์ หมู่ที่ 14 15) บ้านไผ่ทอง หมู่ที่ 15 16) บ้านโต้นหมู่ที่ 16 รวมพื้นที่ทั้ง 16 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 11,355 คน และผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม

แรกเป็นผู้นำทางการ ที่เลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มสองเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง ง่าย โดยทั้งสองกลุ่ม จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม- ตุลาคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสตามตัวแปรที่กำหนด จากนั้นประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เพื่อแสดงลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม นอกจากนี้ใช้ Chi-Square test โดยกำหนดการมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.7) มีอายุระหว่าง 40-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 46.7) มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด (ร้อยละ 87.5) การศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 45.8) ตำแหน่งในชุมชนเป็น อสม. มากที่สุด (ร้อยละ 37.5) ประสบการณ์เป็นผู้นำชุมชน 1-10 ปี (ร้อยละ 74.3) ระยะเวลาสั้นที่สุด คือ 1 ปี และระยะเวลา มากที่สุด คือ 30 ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 8 ปี และส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด (ร้อยละ 90.00) ได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 70.4)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถสรุปผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่าทั้งมีผู้นำชุมชน ได้แก้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตัวแทนของครัวเรือนในชุมชน ได้ให้ความเห็นว่าและมีระดับการปฏิบัติทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาจากระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความแตกต่างกันตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอายุ อาชีพ ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.057		✓
2. อายุ	0.026*	✓	
3. ระดับการศึกษา	0.144		✓
4. อาชีพ	0.036*	✓	
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	0.077		✓
6. ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน	0.000*	✓	
7. จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน	0.000*	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ผลการศึกษาระดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสามารถหยาบยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชนได้ ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทนต์ (2565) ศึกษาเรื่องการสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง พบว่าการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของวัด คณะสงฆ์ และชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ไปไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากปัจจุบันผู้ชายและหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนที่จัดขึ้นนั้น ต้องการให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) และกัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธนัสถา โรจนตระกูล (2565) ที่ว่าเครือข่ายภาคประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นวัยงานนั้นจะมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานจัดขึ้นน้อยเพราะจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ต้องรับผิดชอบในครอบครัว การงานส่งผลให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธันธธา โรจนตระกูล (2565), วิราษ ภูมาศรีและมงคลชัย สมศรี (2565) และวิราษ ภูมาศรี (2565) ที่ว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 3 ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่าง กัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนที่อาศัยในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดก็ ตระหนักถึงปัญหาเสพติด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย นุชชา (2543), สุวปรียา จันดี (2562) และ กรวิทย์ เกาะกลางและคณะ (2564) ที่ว่าระดับ การศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน พบว่าการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สมมติฐานที่ 4 ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและรับจ้างซึ่งต้องทำงานตลอดเวลา การทำงานไม่สามารถปลีกตัวมาร่วมกิจกรรมหรือโครงการได้เพราะเนื่องจากรายได้น้อยไม่สามารถ ปลีกตัวมาร่วมได้ ซึ่งประชาชนที่มีอาชีพรับราชการนั้นจะตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิราษ ภูมาศรีและคณะ (2564) ที่ว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 5 ผู้นำชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันจะมีส่วนร่วม ของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัด กาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะ อาศัยอยู่มานาน หรือเพิ่งมาอยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนย่อมไม่ต้องการให้เกิดปัญหาเสพติดใน ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวรธรรมกิจ (2563) ที่ว่าระยะที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ผู้นำชุมชนที่มีระดับความรู้เรื่องยาเสพติดต่างกันจะมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประชาชนได้รับรู้ถึงโทษและความอันตรายที่เกิดจากการเสพยา โดยเฉพาะบุตร หลานหรือคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิทย์ เกาะกลางและคณะ (2564) ว่าผู้นำ ชุมชนและประชาชนที่มีระดับความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนามชัย อำเภอสodik จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 7 จำนวนครั้งที่ผู้นำชุมชนได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ได้กำหนดระยะเวลาแต่ละครั้งไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น หากมีการจัดกิจกรรมขึ้น แต่การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนหรือผู้นำชุมชนไม่ทราบวันและเวลาที่จัดทำกิจกรรม อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิศรา แสงสุวรรณ (2565) ที่ว่าประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างกันมีส่วนร่วมในด้านให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาด Covid- 19 ด้านการปฏิบัติงานเฝ้าระวังโรค ด้านการควบคุมการระบาดของโรคและด้านกลุ่มเสพยามีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคหรือสัมผัสในกลุ่มเสพติดสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ยิ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพในพื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยมีปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการฝึกอบรมด้านยาเสพติด ด้านความเข้าใจต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติด ด้านความตระหนักถึงปัญหาสุขภาพและด้านความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน เพราะปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น การมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างใจเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน สิ่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชนและหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

สรุปและข้อเสนอแนะ

พื้นที่ตำบลหลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นตำบลที่มีชุมชนหมู่บ้าน 16 ชุมชนและมีประชากรมาก และเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ด้วยเหตุนี้ชุมชนได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพตามนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมา แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง ดังผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพในพื้นที่ โดยผล

การศึกษาภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ และปัจจัยที่มีเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยเหตุนี้ข้อเสนอแนะได้เป็นแนวคิดและแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดและเป็นหนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ได้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลหุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่าบางด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรตระหนักในบทบาทด้านการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานของประชาชนอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

1.2 ภาครัฐควรพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย ควรมีการจัดอบรม ประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทลงโทษและภัยอันตรายยาเสพติดให้ ประชาชนได้รับทราบ

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการ ทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องการพัฒนาบุคลากรการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานที่สอดคล้อง กับการทำงานของภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อรองรับการทำงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลจริงจังต่อไป

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอาทิเช่นหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยที่มีรับผิดชอบ ดูแล ในท้องถิ่น โดยมีผู้นำได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริม ให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อนำเสนอรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนต่อไป

3.2 ควรศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐในการสร้างเครือข่ายการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรวิทย์ เกาะกลาง, วินิจ ฝาเจริญ และวัชระ ชาติมนตรี. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 2(1), 1-11.
- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง และธนัสถา โรจนตระกูล. (2565). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด: กรณีศึกษาตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. Journal of Modern Learning Development, 7(5), 92-104.
- ปาณิสสา แสงสุวรรณ และคณะ. (2565). บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการรับมือวิกฤติโรคระบาด COVID-19 กรณีศึกษาตำบลทุ่งคาโงก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(2), 13-28.
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์. (2565). การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง. วารสารศิลปะการจัดการ, 6(1), 236-251.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2563). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 1(2), 12-20.
- เพลินสุข ทองคำมัน. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. (รายงานการวิจัย). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วินัย นุชชา. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามเสพติดให้โทษ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. (รายงานการวิจัย). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิรัช ภูมาศรี และมงคลชัย สมศรี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่. วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน, 3(2), 14-22.
- วิรัช ภูมาศรี, พระครูสังฆรักษ์วีรวัฒน์ วีรวิวัฒน์, วรยุทธ สถาปนศุภกุล, มงคลชัย สมศรี และสรวิศ พรหมลี. (2564). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 2(1), 1-11.
- วิรัช ภูมาศรี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย, 3(1), 12-21.
- สมจิต แดนสีแก้ว. (2548). การขับเคลื่อนชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเสพติดแก่สังคม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://www.pmnidat.go.th/thai/downloads/serviceplan/ SP02-65.pdf>

สุวปรียา จันดี. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 4(1), 16-29.